

Het ter Wallep pad

Deze wandelroute (± 18.2 km)
verkent de deelgemeente
Zerkegem.

De bewegwijzering gebeurt met
witte zeshoekige bordjes met rode
signalen. U herkent ook de drie
bollen van 'in en om Jabbeke'

Bij elke bezienswaardigheid of
interessant gegeven
wordt in deze bundel een woordje
uitleg gegeven.

Wandelrouten

Het ter Wallep pad

in en om Jabbeke

Vertrekpunt: zuidkant kerk Zerkegem
wandelroute van ± 18.2 km
langs verharde en onverharde wegen

Een initiatief van

Gemeente

Jabbeke

geeft je ruimte

foto cover: hoeve ter Walle

Deze brochure kwam tot stand op initiatief van de gemeente Jabbeke.

De route werd uitgestippeld door Marcel Desmedt

De foto's zijn van de hand van Fernand Deschacht en Marcel Desmedt in een grafische vormgeving door Jeroen Trybou, dienst cultuur

Druk: Ansa Print

Bibliografie.

Marcel Desmedt, 'Hellegathoeve', OMD 2007.

Studiekring van Maerlant, 'Snellinghem' tijdschrift 19 jaargangen tot 2006.

Guido Vanpoucke (†), mondelinge overleveringen.

VZW Natuurpunt afdeling Jabbeke, i.s.m. het Gemeentebestuur en de MiNa-raad Jabbeke, 'Op stap door de Jabbeekse natuur'.

Dank aan.

Gemeente Jabbeke, Middenstandsraad Jabbeke, Marcel Desmedt (geschiedkundig), Hugo Gevaert en Erik Blauwet (natuurkundig), Isabelle Louis, Peter Debusschere, Tine Rosseel en Lieve Huybrechts, De Rustige Bosstappers.

Belangrijke adressen voor informatie.

Cultuurdienst Jabbeke, Dorpsstraat 3, Gemeentehuis Jabbeke, tel. 050/810204, e-mail cultuur@jabbeke.be

Toeristische Dienst Jabbeke, Dorpsstraat 3, Gemeentehuis Jabbeke, tel. 050/810134, e-mail: toerisme@jabbeke.be

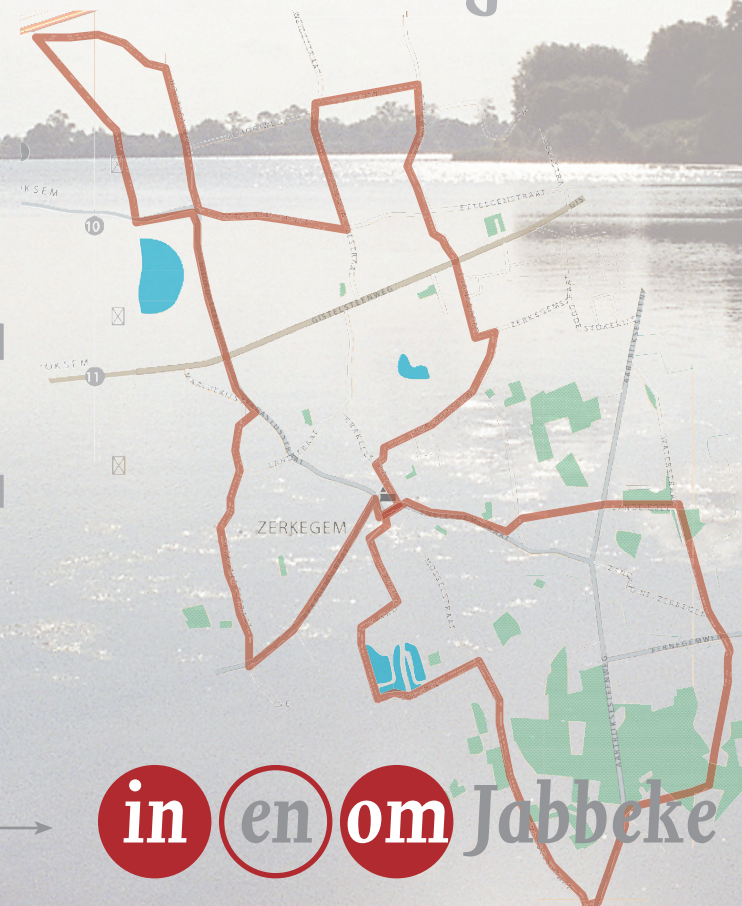
Website Jabbeke: www.jabbeke.be

Andere uitgaven.

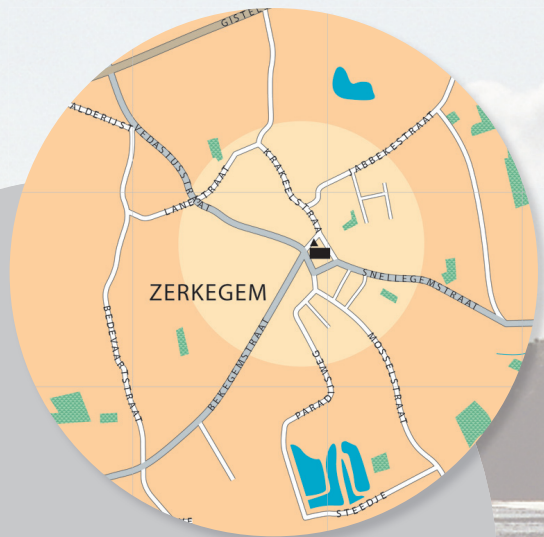
'Toeristische gids Jabbeke'.

Wandelen

Het ter Wallepad > Zerkegem

Vertrekpunt: zuidkant kerk Zerkegem
wandelaroute van ± 18.2 km
langs verharde en onverharde wegen

Langs deze wandelroute verkennen we een gedeelte van het Vloethemveld dat zich uitstrekt ten zuiden en een stukje poldergebied dat ten noorden van de dorpskern van Zerkegem ligt.

Gezien de wandelafstand kan er best in twee lussen gestapt worden: het vertrekpunt blijft het kerkplein aan de zuidkant van de kerk. Het is eerder een rustige natuurwandeling dan een tocht vol weetjes.

Aankomst

We verlaten hier de Vedastusstraat en stappen langs het kapelletje naar de Bedevaartstraat en gaan daar linksaf. De Lanestraat laten we links liggen en we stappen op tot aan de Bekegemstraat.

>> Het is weer tijd voor een rustig genieten van het mooie landschap. Aan de horizon zie je de kleurrijke watertoren van Roksem. We komen aan de bewoning van het **'Tentestuk'**. Tot hier moet je het vroegere heidegebied en de uitloper van het Vloethemveld denken.

We slaan linksaf en wandelen langs deze toch wel drukke weg rustig naar ons uitgangspunt. Zo komen we uit in de Vedastusstraat, slaan hier rechtsaf en komen weer aan de kerk, ons vertrekpunt.

>> We hopen dat u van de wandeling hebt genoten en iets hebt opgestoken van onze prachtige landschappen, en van de eenvoudige maar historische bewoning.

Tot weerziens

> Andere uitgaven 'in en om Jabbeke'

'Permekeachterna': fietsen in en om Jabbeke.
'Het Permekepad': wandelen in Jabbeke.
'Het Baekelandtpad': wandelen in Snellegem.
'Het Blauwe Torenpad': wandelen in Varsenare.
'Het Nachtegaalpad': wandelen in Stalhille.

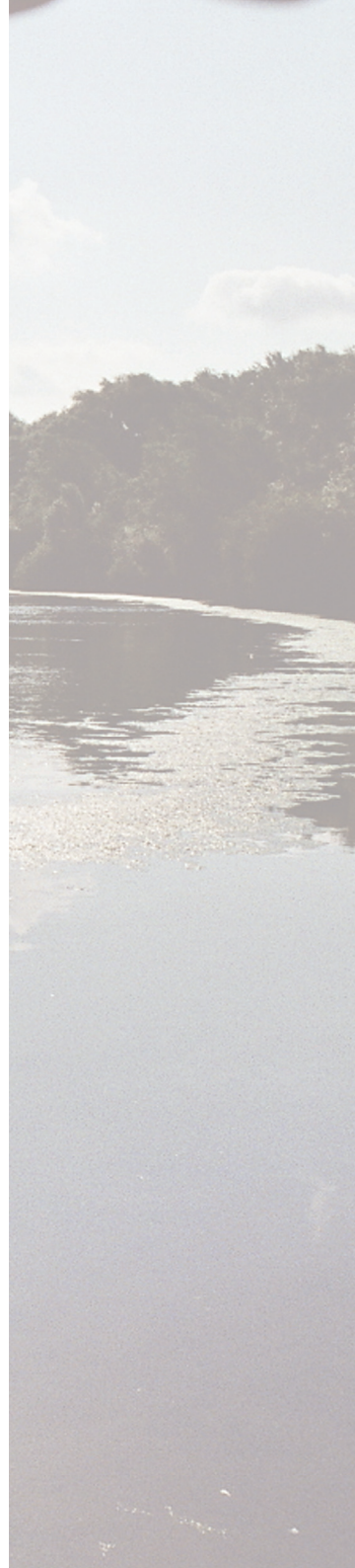

Het 52 ha grote natuurdomein **De Hoge Dijken** ligt deels op Jabbeekse grondgebied en deels op dat van het naburige Oudenburg. Het was een zandwinningsput uit de jaren '70 die zich nu ontwikkeld heeft tot een paradijs voor watervogels. De omliggende biotoop met een verscheidenheid aan gras- en zandgronden maakten het natuurplaatje compleet. Na pogingen om het gebied als recreatiedomein uit te baten, besliste de Vlaamse Regering om de site als natuurgebied in te kleuren. Tijdens de winter verblijven er duizenden watervogels. In de zomer broedt er een kolonie oeverzwaluwen in de steile zandoevers. In het struweel nestelen broedvogels. Het domein heeft een goed uitgerust bezoekerscentrum 'De Grote Zaagbek' en vier charmante vogelkijkhutten.

Aan heteinde van de Hellegatstraat slaan we linksaf de Ettelgemstraat in en komen we opnieuw aan het kruispunt Ettelgemstraat – Noordstraat. We slaan rechtsaf de Noordstraat in tot aan de Gistelsteenweg t.h.v. de verkeerslichten. We vervolgen onze weg recht door langs de Vedastusstraat.

>> Het **Zerkegemskapelletje** is een belangrijk stukje erfgoed. Aanvankelijk hing hier alleen een kapelletje aan een boom tot men in 1723-1725 dit stenen kapelletje bouwde. Het was de bestendiging van een Mariaverering: de kapel wordt 'De Kapel van O.-L.-Vrouw van Altijddurende Bijstand' genoemd.

Geschiedkundige omschrijving

De dorpsnamen die eindigen op –gem (afgeleid van –heem of –heim) wijzen op een Frankische oorsprong. Zo zou een Frank genaamd Sarko zich hier gevestigd hebben en zijn naam gegeven hebben aan deze nederzetting. Van onze vijf deelgemeenten is Zerkegem ongetwijfeld de oudste die in de schriftelijke bronnen vermeld wordt. Reeds in 867 wordt **Serringahem** in de documenten teruggevonden.

Doordat een zerk voorkomt op het wapenschild van Zerkegem brengen velen de naam van het dorp in verband met dit grafmonument: het Keltische Sark, een woord dat hetzelfde betekent als sarcofaag. Een sluitende verklaring voor de naamgeving is er echter niet.

Dat Zerkegem in de vroegere eeuwen een afhankelijkheid van het kroondomein Snellegem zou zijn geweest is een hypothese. Het domein Zerkegem hing immers reeds van voor 867 af van de abdij van Atrecht met haar patroon Sint-Vedastus. Deze patroon werd ook verbonden als de patroonheilige van de kerk met Zerkegem. We weten dat in het jaar 961 een proces werd gevoerd tussen de abdij van Atrecht en de Heren van Koekelare over het bezit van het kerkaltaar. De eis van de Heren van Koekelare werd afgewezen. Uit het proces weten we met zekerheid dat Zerkegem in 961 een kerkje had.

Het **Vloethemveld** is een bosrijk gebied dat in de middeleeuwen grotendeels eigendom was van het 'Sint-Janshuys', het latere Sint-Janshospitaal-OCMW Brugge. De regio heeft in de loop der geschiedenis vele veranderingen ondergaan. Het machtige woud werd heidegebied, gecultiveerd, opnieuw beplant en tenslotte door de Duitsers tijdens de Eerste Wereldoorlog grotendeels opgestookt tot houtskool voor het front. Zo is het maar een fractie meer van wat het ooit is geweest. De vele visvijvers waren allang drooggelegd. Het noordelijke gedeelte werd opengesteld voor wandelaars. Het is wel een beschermd en geklasseerd gebied.

In het noorden liggen dan de zuidelijke uitlopers van het poldergebied, doorsneden door de autosnelweg en de spoorweg. Hier komen nog grote landbouwbedrijven voor.

Het tweede deel van de Schooiweg laten we rechts liggen. Ter oriëntatie: in de bocht verderop vinden we het Noordhof. We laten het hof rechts liggen en vervolgen onze weg in de richting van de autosnelweg. We wandelen een tijdje langs deze snelweg. Ter hoogte van de Hellegatstraat, de eerstvolgende smalle weg links, sla je in. We lopen nu op de grens tussen de gemeente Jabbeke en Ettelgem, voorbij de Hellegathoeve.

>> De Hellegatstraat was in de 19de eeuw eigenlijk de Mailliestraat. De huidige Noordstraat was toen de Hellegatstraat. Om een ons onbekende reden werd de naamgeving in de eerste helft van de 20ste eeuw door elkaar gegooid.

In 2007 bezochten 750 mensen de Hellegathoeve nav Open Monumentendag

Het is duidelijk dat we hier in de zuidelijke uitlopers van de polders komen: grote boerderijen liggen verspreid in het landschap. De afwatering van de velden is totaal verschillend dan in het zanderige Houtland: de wuivende rietkragen trekken ieders blik.

De eerste hoeve aan de linkerkant was voor de Franse Revolutie eigendom van de Disch van Couckelaere en werd gebouwd omstreeks het begin van de 19de eeuw. De daarop volgende hoeve, de **Hellegathoeve**, was dan weer eigendom van de Urbanisten of Rijke Claeren uit Brugge en dateert van voor 1478. Het was toen de enige hoeve in de Noordhoek van Zerkegem. De familie Deketelaere kocht dit eigendom in 1732 en bleef hier meer dan een eeuw boeren. Thans is de Hellegathoeve een edelhertenfarm, een mooi voorbeeld van een heroriëntering van een landbouwbedrijf.

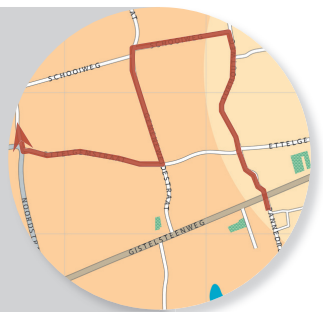

Op het einde van de Schooiweg staat noordwest opnieuw een belangrijke hoeve: het **Willemijnenhof**. De orde van de Willemijnen werd in 1157 gesticht. Deze kluzenaars kwamen zich in 1430 te Brugge vestigen en ze verwierven belangrijke eigendommen te Jabbeke en Zerkegem. In 1764 werd de Brugse vestiging opgegeven omdat zij geen toonbeeld meer waren van wat monniken horen te zijn. In 1766 werden al hun goederen alhier verkocht aan Nicolaas Bultinck. Daarmee begon ook een nieuw tijdperk voor deze hoeve.

Ophet einde (van het eerste deel) van de Schooiweg slaan we linksaf, de Gemeneweidestraat in en laten het tweede deel van Schooiweg (rechts) achter ons liggen. Ophet volgende kruispunt (met de Ettelgemstraat) trekken we westwaarts, dus rechtsaf.

Ter oriëntatie: links van ons staat aan de overkant van het kruispunt een verkeersbord met daaronder de vermelding (uitgezonderd plaatselijk verkeer).

>> De **Gemeneweidestraat** dankt haar naam aan de plaats waar vroeger 'gemene weiden' lagen: weiden die in de middeleeuwen door het vee van alle armere dorpsbewoners mochten begraaft worden.

Op het einde van de Ettelgemstraat, dichtbij het volgende kruispunt komen we bij '**Het Hoorntje**' een aloude herberg, thans gewoon een private woning.

Wenaderen het volgende kruispunt en slaan rechtsaf, de Noordstraat in.

>> Let eens op het werkmanshuisje rechts met de uitzonderlijke dakbedekking!

- > Lus 1 (zuid), richting Snellegemstraat, lengte 7,2 km.
🕒 1u35min
- > Lus 2 (noord), richting Sarkoheemstraat, lengte ca. 11 km.
🕒 2u15min

Start

Lus 1, het zuidelijke gedeelte

>> We bevinden ons op het kerkplein.

Omstreeks 1200 werd het eerste stenen kerkje opgericht. Het voorste gedeelte van de noordmuur met zijn kleine venstertjes dateert van omstreeks 1350. Honderd jaar later werd de kerk op de huidige afmetingen uitgebouwd. In de loop der eeuwen werd het wel eens verwoest en uitgebrand. Na de godsdienstoorlog van 1579-1584 werd het voorste gedeelte pas omstreeks 1620 heropgebouwd. Het duurde tot 1871 vooraleer het achterdeel voltooid was en de nieuwe toren bijgebouwd.

Naast de verering van de patroonheilige **Sint-Vedastus** bestond er een volksdevotie tot de Heilige Antonius. Landbouwerszoon Antonius werd omstreeks 250 geboren. Hij wordt tegenwoordig afgebeeld met een varken en wordt 'Antonius met zijn zwijntje' genoemd. Hij is de patroon van de landbouwers, van het vee, de slaggers en de borstelmakers. Zijn feest wordt gevierd op 17 januari, Zerkegem kermis. Het houten beeld van de Heilige Antonius werd omstreeks 1840 uit het kasteel van Izegem met een kruiwagen naar Zerkegem gebracht.

We vatten onze wandeling oostwaarts (weg van de school) aan en nemen de Snellegemstraat. Net voorbij de bocht volgen we linksaf het paadje (tussen de begrafenisondernemer, huisnr. 4, en het veld van de boomkwekerij) tot we op de Zilverstraat komen. Daar slaan we linksaf, steken over en nemen even verder de beukendreef, rechtsaf.

>> We wandelen zo langs het natuurdomein van de **Maskobossen** in wat vroeger de wijk 'Moskou' genoemd werd. Voor de Aartrijksesteenweg zo druk werd, was de dreef west en oost daarvan een veelgebruikte verbinding tussen de dorpen Snellegem en Zerkegem. De natuurlijke begroeiing in het westelijke deel is grotendeels onaangetast gebleven.

Aan de Aartrijksesteenweg dwarsen we de baan en nemende Lange Dreef of het oostelijke deel van de oude verbindingsweg. Dit gedeelte is verhard. Op het volgende kruispunt slaan we rechtsaf. Dit stukje onverharde weg leidt ons langs een bosje (links).

>> Rechts, ten noorden van de beek, bloeide hier ooit het kasteel 'Malperdu'. Deze naam doet ons denken aan het verhaal van Reinaert de Vos. In de 15de eeuw stond hier wellicht een zeer belangrijke hoeve in het toenmalige heidegebied van het Cattevelt. Dit heidegebied is reeds eeuwen grotendeels in cultuur gebracht en biedt zelfs plaats en ruimte voor enkele tuinbouwbedrijven.

We komen op het kruispunt met de Zandweg naar Zerkegem. Westappen recht door tot aan de Eernegemweg. We dwarsen deze straat en wandelen de Zandweg naar Aartrijke in.

>> De hoeve rechts was op het einde van de 18de eeuw een 'maison de plaisance', een buitenverblijf, van een Brugse poorter: de Pruyssenaere. Later werd het een tijdje echt een speelhuis. Dat het in de 20ste eeuw een mooie hoeve moet zijn geweest toont ons het erf aan de zuidkant: de bedding van wallen en grachten is onmiskenbaar. Zo wandelen we de westelijke uitloper van het Vloethemveld binnen. Hier werd in het tweede kwart van de 20ste eeuw een stoutmoedige boswachter door stropers afgeknald. Het is op bepaalde plaatsen moerassig.

>> Het klooster van Willemijnen heeft hier ooit een verblijfplaats gehad. Veel van haar gronden lagen hier in de buurt. De straat die door deze wijk loopt werd dan ook Willemijnenweg genoemd.

Met het verdwijnen van vele boerderijen kregen de gronden een herbestemming: de tuinbouw nam een belangrijke plaats in in het economische leven.

In het verlengde van de Jabbekestraat ligt de Zerkegemstraat. We volgen deze straat tot aan de volgende splitsing waar we linksaf de Pannedreef nemen. We komen in het gebied van het Pannebos.

>> De schamele resten van het Pannebos bevinden zich langs de Pannedreef. Deze benamingen danken hun naam aan een hoeve. De hofstede 'De Panne' stond namelijk een 50-tal meter noordwestelijk van het kruispunt van de Zerkegemstraat en de Zilverstraat. Omstreeks 1650 werd deze hoeve bewoond door de familie Pannecoucke. Dit zal wel een verwijzing zijn naar de naamgeving. Eertijds maakte het Pannebos deel uit van de grote bospartijen van Vlaanderen en het Houtland in het bijzonder.

Aan de Gistelsteenweg gekomen steken we voorzichtig over en stappen de Torhoutweg in. Verderop kruisen we de Ettelgemstraat.

>> Kleine hoeven zijn dikwijls overblijfselen van grotere boerderijen. Nieuwbouw heeft het landschap een ander gezicht gegeven maar alles blijft netjes en charmant. Ook hier kunnen we reeds genieten van het natuurschoon van de zuidelijke polders.

Van rechts komt de Weststraat maar we stappen recht door tot aan de volgende straat links: de Schooiweg.

>> We bevinden ons hier in het gebied van belangrijke 'kloosterhoeven'. Rechts voor ons ligt de **Tempeliershoeve**. Reeds in het begin van 16de eeuw hebben de erfgenamen van de Tempeliers Jabbeke verlaten maar de benaming van hun bezitting bleef behouden. Die erfgenamen waren de Ridder van Malta. In 1938 werd de hoeve dan verkocht aan Arseen Stubbe en kwam zo in particuliere handen.

Een heel eind verder draaien we links het Steedje in.

>> Dit is een gehucht waar vroeger meerdere kleine hoeven stonden en ook enkele werkmanswoonsten. Veel land werd prijsgegeven aan de ontzanding en zo ontstonden hier enkele aan elkaar grenzende vijvers. Het is verder een rustig landschap dat een beeld geeft van hoe het Zerkegemse platteland er moet uitgezien hebben: met wat bossen, akkers en weiden door elkaar.

Het Steedje gaat over in de Paradijsweg. Zo komen we opnieuw op de Mosselstraat uit.

>> De grote gebouwen aan de rechterkant zijn de restanten van het ooit zo luisterrijke hoefedomein van 'Ter Walle'. Reeds in de 16de eeuw vinden we hiervan sporen terug.

Meteen zijn we weer bij ons uitgangspunt.

Lus 2, het noordelijke gedeelte

We vertrekken oostwaarts (weg van de school) en slaan direct linksaf de Sarkoheemstraat in, met aan onze linkerkant 'Het Sarkoheem' en aan onze rechterkant de oude pastorie.

>> 'Het **Sarkoheem**' is het plaatselijke gemeenschapscentrum. De benaming verwijst natuurlijk naar de dorpsnaam.

Rechts komen we langs de pastorie die in het begin van de 21ste eeuw werd gerestaureerd en ingericht voor de opvang van autistische jongeren. De **pastorie** stond in de 19de eeuw wel in de pastorietuin die nog steeds achter de huidige pastorie gelegen is.

Op de splitsing van de Krakeelstraat en de Jabbekestraat wandelen we rechts deze laatste straat in. We stappen op het voetpad.

Terug op de Aartrijksesteenweg gekomen moeten we, na goed uitkijken en oversteken, linksaf. Bij de volgende splitsing, recht tegenover Den Os en Den Ezel slaan we rechtsaf en stappen de Barletegemweg op.

>> We staan hier echter op een belangrijk kruispunt: de wijk 'Den Os en den Ezel'. Zo'n 300 jaar geleden werd hier aan weerszijden van de weg een boerderijtje gebouwd. Op Zerkegem's grondgebied werd dit later 'Den Gouden Osse' met aan Snellegemse zijde 'Den Ezel'. Dit was tot het begin van de 20ste eeuw een belangrijk kruispunt. De 'Barletegemweg', toen nog 'Snellegemse Boterstraat', was de verkeersader van Eernegem naar Brugge. Door de aanleg van het Munitiedepot werd die doorlopende wegbedding hier afgesneden. Op zo'n druk kruispunt is de uitbating van een herberg gunstig. Zo ontstond de herberg 'Den Gouden Osse'. Pas tussen de twee wereldoorlogen werd daar tegenover 'Den Ezel' als herberg opengesteld. 'Den Gouden Osse' werd trouwens net in 1923, toen het Munitiedepot werd ingericht, gesloten als herberg. De herberg 'Den Ezel' werd gesloten in de zestiger jaren van vorige eeuw, afgebroken, herbouwd en ingericht als restaurant.

De Barletegemweg volgen we ampere een twintigtal meter om rechts de Mosselstraat te nemen.

>> Een kleine woonkern van werkmanshuisjes uit het Interbellum ademt de rust van het platteland.

Het ter Wallepad

AANDUIDING

1. St. Vedastuskerk
 2. Maskobossen
 3. 'Maison de Plaisance'
 4. Den Ezel
 5. Den (Gouden) Osse
 6. werkmanshuisjes
 7. Ter Walle
 8. Pastorie
 9. Eertijds hofstede 'Ter Panne'
 10. Tempeliershoeve
 11. Willemijnenhof
 12. Noordhof
 13. Hellegathoeve
 14. De Hoge Dijken
 15. Kapel
 16. Tentestuk
- ★ Startpunt

